

УДК 371.3

С.П. Годорожа, викл.

Кіровоградський кібернетико-технічний коледж

В.А. Михайлович, гол. спец.

Департамент наукової діяльності та ліцензування вищих навчальних закладів

Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України

Мотивація самостійної навчальної діяльності студентів економічних спеціальностей

У статті зроблена спроба проаналізувати самостійну навчальну роботу студента як невід'ємну складову навчального процесу. Визначено, що з методичної точки зору самостійну роботу студентів економічних спеціальностей доцільно розподілити на три етапи: планування; організація; контроль та корекція результатів самостійного вивчення матеріалу.

якість освіти, процес отримання знань, навчальна діяльність, самостійне вивчення

Якість освіти – поняття багатомірне та включає в себе якість педагогічного персоналу, якість освітніх програм, якість професійної підготовки студентів, якість управління учбовим процесом у вищих навчальних закладах тощо.

Гуманізація процесу отримання знань потребує створення певних педагогічних умов, використання яких у процесі викладання різних дисциплін будуть формувати провідні якості особистості майбутнього спеціаліста.

Самостійна робота над собою для кожної людини, яка претендує на пристойний рівень освіченості, має бути серцевиною навчальної діяльності. І лише постійне самостійне навчання дасть можливість якомога ближче підійти до вершини знань певної галузі, сформує потужний інтелект особистості.

Виховання такої здатності в особі потребує чіткого узгодження цього процесу з цілями навчання та виховання.

Останнім часом спостерігається підвищення інтересу до даної проблеми, про що свідчить значна кількість публікацій. Достатньо ґрунтовні дослідження проведено в роботах [1, 2, 3, 4], проте в означених працях питанням самостійного опанування знаннями увага практично не приділяється.

Метою даної статті є аналіз аспектів самостійної навчальної діяльності у вищій школі та встановлення основних її етапів задля посилення мотивації отримання знань у студентів економічних спеціальностей.

Навчання – це перш за все самоосвіта. Студент, який хоче якомога краще оволодіти професією, має добре розуміти: на занятті викладач подає основи знань, навчає, як учити, виділяє ті ключові істини дисципліни, які пробуджують у молодії

Мотивація навчання в студента передусім формується за потребами здобуття певної професії. Тобто особа має оволодіти такою сумою знань і вмінь, які б дали змогу заявити про себе як про непоганого професіонала. Це і є мотивація навчання через потребу оволодіння майбутньою професією. Оскільки опанувавши професією, можна буде реалізувати себе через власну діяльність, що принесе певний реальний статок.

Можуть бути мотиви, що спонукають до активної навчальної діяльності. Це і збагачення загальною сумою знань, накопичених людством розширення загального світогляду, усвідомлення наявної перспективи щодо реалізації певних знань тощо [5, с. 24].

Якщо навчальна діяльність за мотивована особистим інтересом, то така діяльність буде результативною. В іншому випадку все зведеться лише до даремної трати часу.

Тому молодій людині перш за все потрібно поставити перед собою питання: «Для чого потрібне навчання?», «Що матимеш з набутих знань?».

Якщо відповідь знайдена, можна приступати до найтяжчої праці – навчання.

Самостійна навчальна діяльність студента буде лише тоді результативною, коли вона ґрунтуватиметься на внутрішній потребі. Звичайно, спочатку доводиться себе примушувати працювати самостійно – і на занятті, і після нього. В особи, у якої є чітко визначені цілі само спонукання, виробляються певні навички, і врешті-решт, навчальна діяльність стає внутрішньою потребою, без якої особистість не відчуватиме душевного комфорту.

Самостійна навчальна діяльність студента може здійснюватись через:

- заучування певної інформації;
- опрацювання літературних джерел (конспектування, рефератування);
- підготовку тез (для доповіді, виступу) за літературними джерелами та іншими шляхами надходження інформації (постановка дослідів, робота з аудіовізуальними засобами тощо);
- дослідницьку і пошукову діяльність;
- участь в іграх (навчальних, розвиваючих та ін.);
- тестування і самотестування;
- алгоритмування.

Але кожна людина, крім загальноприйнятих методів, виробляє власні, притаманні лише їй.

Тому самостійну навчальну діяльність доцільно розглядати як особисту творчу працю, що має приносити плоди від певних розумових і психічних дій.

Самостійна робота студентів – спланована, пізнавальна, організаційно і методично спрямована особиста діяльність без прямої допомоги викладача.

Цей вид навчальної діяльності студентів умовно можна розділити на три рівні:

- до аудиторну самостійну роботу;
- аудиторну самостійну роботу;

Мета викладання окремих дисциплін зводиться до того, щоб на меншому обсязі теоретичних знань дати більше можливості самостійно працювати для засвоєння певного матеріалу. При цьому, чим вища якість (а не кількість) самостійної праці студента, тим ефективніше засвоєння.

Самостійна робота – це не тільки виконання домашнього завдання; це і самостійна робота в аудиторії під керівництвом викладача та організація самостійної навчальної діяльності студента поза аудиторією.

Плануючи самостійну роботу студента, викладач зобов'язаний створити відповідні умови для її виконання.

Для цього потрібен підвищений рівень мотивації виконання тієї чи іншої роботи, чітке визначення зв'язку цих робіт із майбутньою практичною діяльністю, тому що студенти засвоюють лише те, чого хочуть навчитися.

Методичне мистецтво викладача полягає в умінні правильно організувати навчальний процес як в аудиторії, так і поза нею [7, с. 68].

Самостійна навчальна діяльність студентів повинна мати певні елементи на занятті і продовжуватися після цього. Таку роботу педагог ретельно сплановує методично і продумує організаційно. Її складовими є навчально-методичний пакет для студента з опанування конкретною дисципліною;

- програма з чітким визначенням змісту та об'єму аудиторної й поза аудиторної навчальної роботи;
- основні поради студентам щодо вивчення конкретної дисципліни (у письмовій формі);
- добірка контрольних задач, запитань і тестів для самоперевірки;
- перелік літературних джерел та їх окремі примірники, що сприяють вивченню дисципліни;
- методичні рекомендації щодо вивчення окремих тем чи напрацювання практичних навиків;
- перелік питань, що виносяться на семінарські заняття;
- перелік тем рефератів;
- вимоги до оцінки знань із дисципліни.

Велике значення в самостійній навчальній діяльності студентів відіграє вільний вибір теми, форми і часу виконання роботи. Тому в системі самостійного навчання важливе місце займають творчі завдання: доповіді, огляди тощо. Ці завдання спонукають студента досліджувати, оскільки охоплюють широкий діапазон матеріалів від огляду літератури, преси до власних роздумів з приводу досліджуваної теми [8, с. 70].

У педагогічній практиці використовуються різноманітні прийоми організації самостійної діяльності студентів:

- організація роботи з навчальними матеріалами;
- збір (накопичення) матеріалу досліджуваної теми;

Активізації навчальної діяльності сприяє також наявність системи у використанні навчальних диференційованих тестів різних ступенів складності, багатоваріантних завдань, використання кросвордів, вправ з “ключами” для самоконтролю, вікторин, диспутів.

Лише така праця привчає студентів до постійної і активної розумової діяльності як в аудиторії, так і поза нею [8, с. 101].

Отже, виходячи з вище наведеного, можна дійти висновку, що з методичної точки зору самостійну роботу студентів доцільно розділити на три етапи:

I етап - планування самостійної роботи студентів.

При розробці робочої програми з дисципліни викладач планує кількість годин самостійного вивчення з відповідних тем, продумує зміст і характер самостійних завдань, дотримуючись таких вимог:

- виконувана самостійна робота повинна спрямовуватися на досягнення основних навчально-виховних завдань;
- самостійне навчання має бути систематичним і систематизованим у контексті навчальних занять;
- самостійне навчання повинно бути доступним і можливим.

Доцільно спланувати зміст самостійної навчальної діяльності студентів так, щоб його було легко контролювати, корегувати і оцінювати.

II етап - організація самостійного вивчення.

Організація самостійного вивчення має витримуватися у рамках конкретності, доступності змісту самостійного навчання в поза навчальний час.

На лекціях, практичних заняттях необхідно формулювати завдання для самостійного опрацювання, проводити інструктаж щодо їх виконання.

Важливу роль в організації самостійної роботи відіграють індивідуальні консультації.

III етап - контроль та корекція результатів самостійного вивчення матеріалу.

Даний етап здійснюється при виконання тестових завдань, потім – на семінарських заняттях та під час складання заліків або іспитів.

Подальші наші дослідження продовжуватимуться у напрямку розробки методичних рекомендацій за кожним з означених етапів. Це дозволить посилити мотивацію самостійної навчальної діяльності студентів, що отримують знання з економічних спеціальностей.

Список літератури

1. Левін М.М. Технології професійного педагогічної освіти / Левін М.М. – М.: Вища школа, 2007. – 234 с.
2. Левченко О.М. Напрями удосконалення механізму формування державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою / О.М. Левченко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки. – 2009. – вип. 15. – С. 29-33
3. Котенко Т.М. Тренінг як засіб активізації навчання у вишій школі / Т.М. Котенко // Наукові праці

С. Годорожа, В. Михайлович

Мотивация самостоятельной учебной деятельности студентов экономических специальностей

В статье сделана попытка проанализировать самостоятельную учебную работу студента как неотъемлемую составляющую учебного процесса. Определено что с методической точки зрения самостоятельную работу студентов целесообразно разделить на три этапа: планирование; организация; контроль и коррекция результатов самостоятельного изучения материала.

S.Godorozha, V. Mihaylovich

Motivation of independent educational activity of students of economic specialities

In article attempt to analyse independent study of the student as the integral component of educational process is made. It is defined that from the methodical point of view independent work of students expediently to divide into three stages: planning; the organization; control and correction of results of independent studying of a material.

Одержано 18.11.10